Старажытная Індыя

Урок сусветнай гісторыі ў V класе

Л. Г. Паўлава, настаўніца гісторыі Краснадворскай сярэдняй школы
Салігорскага раёна Мінскай вобласці

Мэта: даць уяўленне пра месца Індыі ў гісторыі Старажытнага свету.

Задачы:

• *навучальная* — пазнаёміць вучняў з геаграфічным становішчам, прыроднымі ўмовамі, заняткамі і структурай грамадства Індыі;

• *развіццёвая* — садзейнічаць развіццю гістарычнай памяці, мыслення, пазнавальнай цікавасці да працэсу навучання, фарміраванню навыкаў працы з камп'ютарам;

• *выхаваўчая* — выхоўваць пачуццё павагі да традыцый і гістарычнага мінулага краін свету.

Тып урока: засваенне новага матэрыялу.

Форма правядзення: урок з выкарыстаннем ІКТ.

Забеспячэнне ўрока: падручнік для IV класа «Гісторыя Старажытнага свету» / пад рэд. У. С. Кошалева; прэзентацыя з выкарыстаннем камп'ютарнай праграмы Microsoft power point; індыйская музыка; духмяныя палачкі; карткі з заданнямі.

Ход урока

План

I. Арганізацыйны момант (вітальнае слова настаўніка, матывацыйны настрой).

II. Тлумачэнне новага матэрыялу.

1. Утварэнне дзяржавы ў Старажытнай Індыі.

2. Старажытнаіндыйскае грамадства.

3. Гаспадарчае жыццё.

Настаўнік. На мінулых уроках мы пазнаёміліся з гісторыяй розных краін. Успомніце, якіх. *(Вучні называюць Егіпет, Вавілонію, Асірыю, Фінікію і інш.)* Даведаліся аб прыгожых гарадах, жыхары якіх маглі ствараць цудоўныя рэчы. Шмат з іх захавалася і да нашых дзён.

Сёння мы пазнаёмімся з гісторыяй яшчэ адной краіны. Наша падарожжа пачынаецца. *(Настаўнік запальвае духмяную палачку і ўключае індыйскую музыку.)* Дык у якую краіну з вамі адправімся? Канечне, гэта дзівосная краіна Індыя. А што б вы хацелі даведацца аб ёй? *(Вучні адказваюць.)*

На маніторы камп'ютара з'яўляюцца пытанні, якія будуць разглядацца на ўроку:

1. Утварэнне дзяржавы ў Старажытнай Індыі.

Настаўнік прапануе вучням запісаць дату і тэму ўрока. Вучні вывучаюць змешчаны на слайдах матэрыял і адказваюць на пытанні настаўніка: дзе знаходзіцца Індыя? Назавіце горы і рэкі, якія знаходзяцца на тэрыторыі Індыі.

Настаўнік. Індыя знаходзіцца на поўдні Азіі. З захаду, усходу і поўдня берагі Індыі амывае Індыйскі акіян. З поўначы яна абмежавана Гімалаямі, самымі высокімі гарамі ў свеце. На тэрыторыі Індыі працякаюць буйныя рэкі Інд і Ганг. *(Вучні запісваюць у сшытак назвы рэк.)*

Вучні разглядаюць наступны слайд і адказваюць на пытанні: калі ўзнікла дзяржава ў даліне Інда? Якія яна мела сталіцы? Як называліся жыхары гэтай краіны? Што здарылася з гэтай дзяржавай?

Настаўнік звяртае ўвагу на карту і паказвае дзве сталіцы Індскай дзяржавы (Махенджа-Дара і Харапу). *(Вучні запісваюць у сшытак іх назвы.)*

Настаўнік. Махенджа-Дара, вялікі і прыгожы горад, быў агароджаны высокай сцяной, меў шырокія і зручныя вуліцы. Некаторыя дамы будавалі ў некалькі паверхаў. Тут быў водаправод. Жыхары краіны дзяліліся на бедных і багатых, а ўзначальвалі індцаў жрацы. Пасля 1800 г. да н. э. Індская дзяржава прыходзіць у заняпад. Прычыны невядомыя. Лічыцца, што імі сталі частыя

навадненні, наступленне лясоў. Але многія гарады, у тым ліку Махенджа-Дара, загінулі раптоўна і трагічна. Пры раскопках былі знойдзены шкілеты жыхароў, якія сустрэлі сваю смерць на вуліцы горада, на цагляных дамах былі заўважаны сляды агню. Невядомыя заваёўнікі захапілі і разбурылі горад.

2. Старажытнаіндыйскае грамадства.

Вучням прапануецца перайсці да наступнага слайда і адказаць на пытанні настаўніка: калі прыйшлі арыі ў Індыю? У чым заключалася адрозненне паміж арыямі («сваімі») і дасамі («чужымі»)? Што такое варны? Назавіце варны. Хто да якой варны адносіўся? Хто займаў самае нізкае становішча? Калі ў Індыі ўтварылася магутная дзяржава? Хто быў яе заснавальнікам? Пры кім дзяржава дасягнула магутнасці?

Настаўнік. Слова «арыі» азначае «верныя», або «родныя». Да цяперашняга часу вучоныя спрачаюцца, адкуль яны прыйшлі. Адны лічаць, што з Цэнтральнай Еўропы, другія — з паўночнага ўзбярэжжа Чорнага і Каспійскага мораў. Спачатку арыі засялілі Іран і Сярэднюю Азію, а прыкладна каля 1500 г. да н. э. арыйскія плямёны захапілі Паўночна-Заходнюю Індыю. Паступова арыйцы змяшаліся з нашчадкамі індцаў і ўтварылі індыйскі народ. Асновай грамадскай арганізацыі стаў падзел на арыяў і дасаў. Сярод арыяў існаваў падзел на варны: брахманы, кшатрыі, вайш'і, шудры. *(Вучні запісваюць варны ў сшытак.)* Самае нізкае становішча займалі «недакранальныя». К I тыс. да н. э. у Індыі ўтвараюцца царствы на чале з раджамі (царамі). Стваральнікам першай індыйскай дзяржавы лічыцца правіцель Магадха, які праславіўся тым, што знішчаў прадстаўнікоў варны кшатрыяў, негатыўна ставіўся да рэлігіі, прымушаў насельніцтва плаціць вялікія падаткі. Індыец з варны кшатрыяў Чандрагупта з дзяцінства марыў аб пагібелі раджаў Магадха. Ён нават шукаў падтрымку ў вялікага палкаводца Аляксандра Македонскага, але той прагнаў яго. Дапамога прыйшла нечакана. Чандрагупта пазнаёміўся з брахманам, якога абразіў Магадха. Брахман расказаў Чандрагупце пра клад, схаваны ў гарах. Дзякуючы знойдзенаму кладу Чандрагупта сабраў вялікае войска, разбіў войска Магадхі і сам стаў раджам. Пры ім і яго сыне працягвалася заваяванне іншых зямель. Чандрагупта ўвёў новыя законы, стварыў магутную армію. Унук Чандрагупты Ашока працягваў ваяваць. Але карціны гібелі людзей настолькі ўразілі яго, што ён прыпыніў войны і ўстанавіў сяброўскія адносіны з суседнімі краінамі. Ён імкнуўся палепшыць жыццё людзей у сваёй краіне. *(Вучні запісваюць імёны гэтых правіцеляў.)*

3. Гаспадарчае жыццё.

Вучні разглядаюць наступны слайд і адказваюць на пытанні настаўніка: назавіце галоўныя заняткі індцаў. Якія металы былі вядомы індцам? На якім узроўні знаходзіўся гандаль?

Настаўнік. Галоўным заняткам было земляробства, вырошчвалі пшаніцу і ячмень, гэта было галоўным багаццем індцаў, для зерня будаваліся велізарныя сховішчы. Яшчэ вырошчвалі, упершыню ў свеце, бавоўну, цукровы трыснёг. Жыхары Інда таксама займаліся жывёлагадоўляй, разводзілі кароў, свіней, аслоў, сланоў. Асноўныя прылады працы — нажы, матыкі, наканечнікі коп'яў і стрэл — рабілі з медзі. Былі вядомы свінец, золата і бронза. Займаліся індцы прадзеннем, ткацтвам, ювелірнай справай. Пасля заняпаду Індскай дзяржавы развіццё амаль спынілася і аднавілася на мяжы II–I тысячагоддзяў да н. э. *(Выкарыстоўваецца матэрыял падручніка на с. 76–77.)*

III. Замацаванне новага матэрыялу. Выкананне задання. *(Вучням раздаюцца карткі з тэставымі заданнямі.)*

IV. Дамашняе заданне. § 24, пытанне на с. 88, № 1–5.

V. Рэфлексія. Вучням раздаюцца карткі з намаляванымі на іх тварыкамі, якія паказваюць настрой: добры, задаволены, не вельмі задаволены, зусім незадаволены — і прымацоўваюцца да дошкі.

Тэставыя заданні

1. Якія рэкі цякуць у Індыі:

а) Тыгр і Еўфрат;
б) Ніл;
в) Інд і Ганг.
Адказ: в.

2. Як называліся старажытныя сталіцы Індскай дзяржавы:

а) Мемфіс і Фівы;
б) Вавілон і Ніневія;
в) Махенджа-Дара і Харапа;
г) Тыр і Бібл.
Адказ: в.

3. Суаднясіце варны ў Індыі з іх абавязкамі:

1. Выкананне самых брудных і цяжкіх работ.
2. Выкананне рэлігійных абрадаў.
3. Праца ў якасці слуг.
4. Праца ў сельскай гаспадарцы, рамяство, гандаль.
5. Удзел у ваенных паходах, кіраванне краінай.

а) брахманы;
б) кшатрыі;
в) вайш'і;
г) недакранальныя;
д) шудры.

4. Калі ў Індыі ўтварылася магутная дзяржава, якую заснаваў Чандрагупта:

а) у IV ст. да н. э.;
б) у II ст. да н. э.;
в) у I ст. да н. э.?

5. Устаўце прапушчаныя словы.

Найвышэйшай магутнасці гэта дзяржава дасягнула пры ўнуку Чандрагупты ____________, які правіў у сярэдзіне III ст. да н. э.

Древний Восток и Америка

Урок всемирной истории в V классе

Т. Г. Наркевич, учитель истории и немецкого языка Лудчицкого УПК «детский сад — средняя школа» Быховского района

Цель: определить основные достижения цивилизаций Древнего Востока.

Задачи: в игровой форме пополнить, закрепить и обобщить знания по теме «Древний Восток и Америка»; контролировать усвоение учащимися учебного материала по теме; повышать познавательный интерес к изучению истории Древнего мира; продолжить развивать логическое мышление, учить сопоставлять и систематизировать знания по теме; воспитывать ответственное отношение к коллективному делу.

Тип урока: урок-обобщение.

Форма урока: урок-игра.

Оборудование: презентация к уроку, чёрный ящик, сахар, «дарики», карточки с названием команд и рисунками (логотипами), конверты с вопросами, кроссворды, красные ручки, бейджики.

Ход урока

I. Организационный момент.

II. Актуализация темы. Постановка учебной задачи. План работы.

Учитель. Тема сегодняшнего урока — «Повторение-обобщение “Древний Восток и Америка”». Вы уже изучили второй раздел книги «Древний Восток и Америка», познакомились с многими древними государствами Древнего Востока.

(Учитель обращает внимание учащихся на экран мультимедийного проектора и предлагает внимательно ознакомиться с целью и задачами урока.)

Реализовывать цель мы будем в виде игры «Путешествие по станциям Древнего Востока и Америки». На станциях вы будете зарабатывать «дарики» (монеты, которые появились в VII в до н. э. и были названы в честь Дария I).

III. Организация обобщения-повторения. Проведение игры.

— Но сначала давайте разделимся на 4 команды.

gisdapanoga.by